

**STRATEŠKE SMJERNICE RAZVOJA EU POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ
Demokracija, 'zelene' politike i izbori (prezenter prof.dr.sc.
Vedran Đulabić)**

Ako u demokratskim državama i članicama EU "vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu" (Ustav RH, § 1.), sve razine vlasti dužne su osiguravati uvjete da narod koristi ono što mu pripada - načine demokratskog, deliberativnog odlučivanja.

Deliberativna komunikacija kao preduvjet demokracije je prostor nalaženja optimalnih uvjeta za suživot. Taj je cilj moguće postići poštovanjem ljudskog dostojanstva, težnjom jednakopravnoj inkluziji, nastojanjem međusobnog razumijevanja i dogovora optimalnih rješenja za većinu građana, uz zaštitu manjinskih skupina.

Obvezujući standardi Europske unije i Vijeća Europe, demokracija, vladavina zakona, ljudska prava, provedivi su upravo inkluzivnom deliberacijom.

Predlažemo sljedeće mjere za unapređenje demokratskih odlučivanja u Hrvatskoj:

- Pri imenovanju deset novih sutkinja i sudaca Ustavnoga suda 2024. voditi se osvjedodčenom izvrsnošću i neovisnošću kandidatkinja/a
- Kako se demokracija širi od načina odlučivanja u političkim strankama, predlažemo izraditi Hrvatski etički kodeks unutarstranačke demokratske i osnovati tijelo koje će nadzirati pridržavanje odredbi toga kodeksa i javno upozoravati na otkrivene prekršaje
- Izmjenama Zakona o strankama precizirati transparentne načine financiranja političkih stranaka
- Vladavina naroda implicira upravno i fiskalno decentraliziranu državu, veće ovlasti lokalne samouprave
- Sve razine vlasti dužne su djelovati transparentno te o svojim djelatnostima, naročito financijskim transakcijama, redovito (javnim glasilima i/li web-stranicama) obavještavati građane
- Programirati dinamiku uvođenja financijskog udjela lokalne samouprave prema EU-standardima, od sadašnjih 13% prema najmanje 25%

- Progresivnim porezom na nasljedstvo i imovinu namaknuti dodatan novac za dodatno financiranje javnih djelatnosti i tako osnaživati socijalnu koheziju
- Teritorijalnim preustrojem Hrvatske broj općina smanjiti na funkcionalnih najviše 150 te osnovati 5 do 6 regija
- Novoosnovane regije bile bi izborne jedinice a broj zastupnica/ka bi odgovarao broju glasača/ica
- Prevladati veliku disproporciju između broja glasača i broja stanovnika - uskladiti popis glasača s rezultatima popisa stanovništva
- Ključan je angažman političkih stranaka i organizacija civilnog društva u poticanju glasačica/a da glasuju na izborima
- Dogovoriti kriterije praćenja i mjerenja djelovanja političkih stranaka u javnom interesu te kako ga štititi
- Značaj sudjelovanja na izborima te civilnog i demokratskog suodlučivanja uvesti u školski kurikulum građanskog odgoja za demokratsko građanstvo ("građanski odgoj")
- Na lokalnoj i nacionalnoj razini uvoditi nove forme širenja sudjelovanja građana u donošenju odluka - osnivati vijeća građana i građanske panele približno reprezentativnog sastava strukturi stanovništva, stvarati uvjete za kulturno, umjetničko, rekreativno sportsko samo-organiziranje i okupljanje stanovništva
- Poticati djelovanje vijeća građana u različitim smjerovima i sadržajima od javnog interesa te osigurati financiranje njihovog djelovanje kao i implementaciju njihovih zaključaka na lokalnoj ili nacionalnoj razini
- Poticati medije na autonomno pokretanje javnih rasprava o vitalnim pitanjima za razvoj društva i demokratske kulture te sudjelovanje u njima, bez vanjskih (oglašivačkih, stranačkih, korporativnih) upliva. U tome je od naročitog značaja djelovanje javnih medijskih servisa, naročito Hrvatske radio-televizije i Hrvatskoga radija
- Participacija građana u donošenju odluka vraćat će im povjerenje u politiku i volju da u njoj sudjeluju
- Sve razine vlasti posebnu pozornost trebaju posvećivati rodnoj jednakopravnosti na svim razinama života, prevenirati i suzbijati sve oblike unutarobiteljskog nasilja i zbrinjavati njihove žrtve

- Dužnost je socijalne države skrbiti za siromašne, pogotovo za najranjivije skupine stanovništva, djecu i umirovljenike
- Intenzivirati razrade raznovrsnih 'zelenih politika' na svim razinama vlasti i poticati njihovu primjenu u interesu cijelog društva i čovječanstva
- Na nacionalnoj i lokalnim razinama razvijati programe zelene tranzicije te pokretati interdisciplinarna, intersektorska tijela koja redovito prate, mjere i ocjenjuju te programe te shodno njihovim rezultatima predlažu nove mjere
- Pokrenuti decenijski strategijski plan nacionalne zelene tranzicije u svim poljima i definirati područja, odgovornosti i planirane ciljeve, s nakanom prilagodbe klimatskim promjenama, smanjenja ugljičnog i/ili ukupnog štetnog ekološkog otiska
- Uvesti mjere redistribucije ekoloških pritisaka, pogotovo obzirom na društveno najranjivije ili specifične ciljne grupe (ribare, poljoprivrednike, umirovljenike...)
- Pravedno planirati tranziciju za ranjive i ekološki osjetljive sektore, s mjerljivim rezultatima i mjerama prekvalifikacije
- Zakonski i institucionalno omogućiti veću društvenu kontrolu, građansku i radničku participaciju u upravljanju javnim poduzećima, pogotovo u sferi prirodnih resursa, javnih usluga i javne infrastrukture
- Proaktivno, financijski i organizacijski poticati replikabilne uspješne modele zelene tranzicije u područjima energetike, poljoprivrede, gospodarenja otpadom i upravljanja prirodnim resursima, s nakanom postizanja bolje kvalitete života i javnih usluga
- Omogućiti edukaciju i cjeloživotno učenje za javne djelatnike o različitim ciljevima zelene tranzicije s nakanom institucionalne transformacije i stvaranja mogućnosti za provedbu promjena
- U školskom kurikulumu intenzivirati sadržaje "zelenog new deala" odnosno očuvanja i unapređivanja kvalitete okoliša za daljnji život na Zemlji te osiguranje dostojanstvenog života za buduće generacije
- U svojoj međunarodnoj politici Hrvatska treba biti ključna obosmjerna poveznica između Europske unije i zemalja-kandidatkinja za EU te raznovrsno doprinositi sigurnosti i prosperitetu u području jugoistočne Europe